

10 години от смъртта на Георги Рупчев

На 28 ноември 2011 г. се навършиха десет години от смъртта на един от най-големите съвременни български поети – Георги Рупчев.

По повод 10-годишнината от смъртта му в Университетски театър Алма Алтер на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ на 28. 11. 2011 г. се проведе поетично четене в памет на Георги Рупчев с участието на Ал. Шурбанов, Ани Илков, Ясен Василев, Иван Ланджев, Силвия Чолева, Марин Бодаков, Георги Господинов, Яница Радева, Димитър Кенаров, Борис Роканов, Румен Леонидов, Галина Николова и други.

На вниманието на читателите на списание „Българи“ предоставяме последното интервю на поета, записано от Деян Енев, спомени за Георги Рупчев от поетесата Маргарита Петкова, слово от Иван Теофилов за посмъртно издадената книга на поета „Приковаване на огъня“, както и стихове на Георги Рупчев. (б.ред.)

С мърморене нищо няма за променим

Георги Рупчев

„ПОЕЗИЯТА Е ИНСТИНКТ ЗА НЕПРИСПОСОБИМОСТ.“

Георги Рупчев

Откога не си излизал от стаята си?
От няколко години.

Как изглежда светът от твоята стая? Мислиш ли, че имаш реална представа за него?

Реална представа имам дотолкова, доколкото слушам някакво радио и гледам понякога телевизия. Честно казано, не съм недоволен,

че не мога да бъда във вихъра на събитията и че не мога да споделям всички прекрасни картинки, които са навън.

Животът стана много угнетяващ. Живеем в безумен хаос, който дори и аз в моята стая усещам. Всичко е безкрайно напрегнато. В известен смисъл бедата е и в това, че ние не се съпротивляваме на този хаос. Ние само мърморим, ние само недоволстваме. С мърморене нищо не можем да променим. И ако някой си мисли, че трябва да дойде някой с голямата баданарка да оправи нещата – ами това вече ни е познато, ние сме го гледали вече този филм. И честно казано, мен лично не ми харесва. Така че очевидно въпросът е друг: да свикнем да искаме – от себе си и от тия, на които гласуваме някакво доверие.

Има начини да бъдат оправени нещата. Просто трябва да мине време – време, време, време и пак време.

Кои са опорните ти точки в ежедневието?

Понякога се обаждат приятели. Детенцето е много сериозна опорна точка. Много за болести не мисля. Животът без това е прекалено кратък. Бих казал, че не е много добър към никого, в края на краищата. Сега да седна да си скубя косата – защо, защо на мен, какво съм направил и т.н., и т.н. – няма смисъл. Просто

ако можеш да направиш нещо, опитай се да го направиш.

Религиозен ли си?

Убеден съм, че има сила, която въздейства върху нас. Дали ще я наречеш Бог, дали ще я наречеш съдба... Има нещо по-голямо от нас. Тук, в този свят, има неща, които се клатушкат. Неща, които единствено религиите крепят – като елементарен морал, вяра, човешка етика. В този смисъл – ако решим, че няма нищо друго, че сме сами, че веднъж се живее – става страшно!

В детството как си представяше, че ще протече животът ти?

Като малък исках да стана музикант, свирех на пиано с голямо желание.

А кога съзнателно посегна към писането?

След края на 8 клас се влюбих в една какичка. Беше цигуларка, но обичаше много поезията. За да ѝ събера очите, набързо сътворих няколко стихотворения. Които, за моя радост, не са оцелели. Нататък отвреме-навреме продължих да си драскам. От решаващо значение беше и моето приятелство с философа Деян Деянов, който страшно обичаше поезията, сам пишеше поезия и в неговата къща се събираха огромни тълпи. Правеха се четения на стихове – не само наши, всеки, като намереше

нещо интересно, го носеше; слушаше се музика. Това беше 1973–1974 г. Тогава научих основните интересни неща в българската поезия, защото познавах стандартните произведения, които се учат в училище. Харесах много Александър Вутимски. Иван Пейчев ми беше много интересен, няколко пъти му ходих на гости. Валери Петров също ми беше много любим автор. По някакъв начин Блага Димитрова ми беше любопитна.

Ти си известен като добър преводач от английски. Да пишеш стихове на английски опитвал ли си?

Не. Майчиният език е нещо много изначално, много дълбоко. Става дума не толкова за думи, а преди всичко за ритъм. Всяко стихотворение доста го обръщам в главата си и накрая го записвам почти готово. Поезията е много трудна работа. Опитваш се да доловиш и назовеш някакви неясни неща. Неща, които даже не смееш да произнесеш, да продумаш. Някакви словесни догаждания... Трябва да има много голяма сила в самия теб, за да предизвика, нека така да го кажем, поетическото у теб. Имам чувството, че словото ни дава нещо не оттук. Това е нещо отвъдно. Ти трябва да се бориш и да търсиш цялата тази неизказаност, недоизказаност. Доста са неприветливи тези пространства.

Да го кажем ли така: че става дума за някаква Атлантида, до която само на поетите е позволено да пътуват?

Атлантида дотолкова, доколкото Атлантида е изчезнала – да. Поетът безспорно е медиум. Между какво и какво – аз не бих могъл да говоря. Но има нещо общо с тайното, с тайнственото, с посвещаването в някакъв ритуал. Ако чуеш стихотворение, написано на език, който не знаеш, просто от чуването му ще останеш с някакво усещане, което за моя изненада в доста случаи се оказва твърде сходно на реалното усещане при знаенето на езика.

Кои съвременни български поети цениш?

Май много не съм си променил предпочитанията. Значи – Борис Христов, Георги Борисов, Миряна

Башева, Румен Леонидов, Златомир Златанов.

Как гледаш на поетите, които стават управници и политици?

Орлин Орлинов навремето беше писал:

„поетите са днеска политици и политиката – поет“. Това си го има открай време. Аз съм много предпазлив към подобни феномени. Той и Сталин е писал стихове... Но Сталин е писал лоши стихове! Хитлер вероятно също не е бил особено талантлив художник.

Как виждаш съдбата на книгата като артикул на цивилизацията? Ще оцелее ли?

Книгата... Има доста въпроси около този традиционен неин вид, който познаваме. Тя ще оцелее, разбира се, но мисля, че използването ѝ точно в този вид ще става все по-ограничено. Нахлуването на Интернет, на всички тези компютри и електронни светове естествено изземват нейните функции. Така че тя ще се превърне в елитарен продукт, ползващ много ограничен кръг от ценители и специалисти.

Мен по-скоро ме притеснява подмяната на стойности и на ценности. И даже не подмяната им, а направо затриването им. Рухват културни йерархии, които са много важни. Културата по принцип предполага да има противоречие, диалог, различни гледни точки. А пък когато се изправиш пред един компютър, тук няма различни гледни точки. В този смисъл културата се хомогенизира, превръща се в един вид световна чалга, т.е. изчезват различните гледни точки, няма високо и ниско, няма различни светове, духовни и интелектуални. Нашият свят става все по-фрагментарен, все по-мозаечен...

Без това младото поколение чете много малко. И когато му снижаваш изискванията, ти го обричаш на съдбата на обслужващ персонал. Това е много тъжно. А може би всичко става съвсем целенасочено. Може би не случайно в българското образование една много смислена система се разруши. Премахването на руския език е гаф от много висок порядък. Това не е съветски език, не е езикът на Ленин и световния пролетариат. Това е едно от нещата, които не мога да приема, не мога да простя...

Деян Енев

ГЕОРГИ РУПЧЕВ

е роден на 2 септември 1957 г. Завършил е българска филология и психология в Софийския университет. Издал е стихосбирките „Уморени от чудото“, „Смяна на нощната стража“, „Смъртта на Тибалт“, „Силните на нощта“, „Зоната“. Превел е от английски Джон Ленън, Томас Елиът, Лорънс Фарлингети и др.; от руски – Гумилов, Ахматова, Манделщам; негова е и поетичната интерпретация на „Песен на песните“. Лауреат на наградата за дебют „Южна пролет“ (1983 г.); на наградата „Димчо Дебелянов“; 2 пъти лауреат на годишната награда на Съюза на преводачите. Последните 15 години бе прикован на легло. Той почина на 28 ноември 2001 г.